

סיכום ביניים של תוצאות מחקר בנושא שמן הארגן

הנושא: בדיקה קפדנית של עצים מטיפוסים שונים לגבי כמות היבול, כמות השמן והרכב השמן.

תת נושא: בדיקת הרכב של תוצרי הלוואי – ציפה, קליפות האגוזים והגפת.

שאלות המחקר:

- כמה פרי מניב עץ בשנה?
- כמה שמן יש בפרי?
- האם כמות השמן אחידה?
- מהו הרכב השמן?
- האם הרכב השמן הוא אחיד?
- מה ניתן לעשות עם תוצרי הלוואי?

שיטות עבודה:

- איסוף קפדני של הפרי מעצים שמראים יבול גדול.
- שקילה קפדנית של הפרי אחרי שהתייבש.
- קילוף של כמות פרי מדודה.
- שקילה וספירה של האגוזים.
- פיצוח של האגוזים.
- שקילה של העוברים/שקדים.
- שליחה של העוברים/שקדים לבדיקות מעבדה: אחוז שמן בדוגמא והרכב השמן.
- שליחה של תוצרי הלוואי לבדיקות מעבדה: ניסיון להבין אלו שימושים ניתן לעשות בהם.

תוצאות:

כמות הפרי לשנה:

בניגוד לדעה הרווחת נמצא שאין שתי עונות של פרי בשנה. כמות הפרי משתנה מאוד מעץ לעץ כאשר העצים המוצלחים יותר מניבים יותר מ 30 ק"ג בשנה ויש גם עצים שמניבים פחות מ 3 ק"ג בשנה. לבדיקה של כמות השמן נבחרו רק עצים המניבים יותר מ 16 ק"ג בשנה. המשך מעקב דרוש כדי לבדוק האם יש סירוגיות (שנה טובה יותר ושנה פחות טובה).

כמות האגוזים:

מתוך הבנה שיש יתרון משמעותי למספר אגוזים נמוך יחסית ביחידת משקל (הצורך לפצח פחות אגוזים ע"מ לקבל את אותה כמות שמן) נספרו ונשקלו האגוזים בכל דוגמא. יש הבדלים משמעותיים בכמות ומשקל האגוזים של העצים השונים. מספר האגוזים ומשקלם נשאר קבוע בדוגמאות חוזרות מאותו עץ.

משקל העוברים/שקדים:

כל דוגמאות האגוזים עברו פיצוח ידני בלי פחת משמעותי. נמצאו הבדלים יחסית גדולים בין הדוגמאות מהעצים השונים. נשמרה עקביות של התוצאות לדוגמאות חוזרות מאותו עץ גם במרווחי זמן של עד שנה. יחס העוברים/שקדים לפרי יבש נע בין 3% בעצים שפחות מעניינים אותנו כרגע ועד 8.4% באחד העצים המוצלחים יותר.

כמות והרכב השמן:

ע"מ לקבל נתונים אלו נשלחו דוגמאות למעבדה אנליטית במרכז הארץ (מצורף) (אמינולאב). התוצאות מראות שאחוז השמן בעוברים/שקדים הוא לפחות 50% ולא מעל 60%. הרכב השמן מבחינת חומצות שומן שונה מעט מעץ לעץ בריכוזים של החומצות השונות, אך סה"כ הפרופיל דומה ולא רחוק מאוד מפרופיל שמן ארגן כללי - שהוא לא מעץ ספציפי.

סיכום:

יש שונות גדולה מאוד באופי הפרי מעץ לעץ. כמות פרי לא מעידה בהכרח על כמות שמן. כמובן שכמות פרי המכיל יותר שמן זו המטרה המתבקשת, אך כל עץ והאיכויות שלו. יכול להיות הבדל של 180% ביחס שבין משקל הפרי למשקל העובר, בין שני עצים שמניבים הרבה פרי. ע"מ לבחור את העצים המשובחים ביותר חשוב מאוד לבדוק את איכות הפרי לשמן ולהמשיך ולבדוק האם העצים מניבים כמות דומה כל שנה.

תוצרי הלוואי:

ציפה, קליפות אגוזים ועוברים/שקדים נשלחו למעבדה אחרת (סמולר) לבדיקה של מרכיבים וערך תזונתי. התקבלו תוצאות. חסר ניתוח יותר ברור של שימושים אפשריים.